

11 November 2003

אל ידידי ומכרי בגרמניה הפדרלית,

מאז מכתבי האחרון אליכם, לפני למעלה משנה, אירעו אירועים כבדי משקל באזורנו: כיבוש אפגניסטאן הפך לכאוס מדיני וצבאי; המלחמה בעיראק ופעולות הגרילה שבאו בעקבותיה והמצביעים עד כמה יכולה מדינה ערבית להיות רחוקה מהאידיאל הדמוקרטי; וכמובן התעצמות המאבק המזוין בין ישראל לפלסטינים. כל אלה משפיעים, באורח ישיר או עקיף, על מעמדה של ישראל, ולא פחות על היחס כלפי הקיבוצים היהודים בעולם. שכן, אם נרצה או לא נרצה, ישראל נתפשת בעיני הכלל כמדינה יהודית, ומשום כך כל יהודי בעולם הופך לאחראי למעשיה, כפי שהוא משמש גם מטרה לגיטימית לפגיעה פיזית על ידי הטרור הערבי הבינלאומי. הנושא החשוב והדוחק ביותר, העומד עתה על סדר היום – הוא כמובן המשאל שנערך ב-15 מדינות, בנוגע למידת הסכנה שמהוות מדינות שונות לשלום העולם. העובדה שישראל הועמדה במשאל זה במקום הראשון, מחייבת חשבון נפש של כל הצדדים: קודם כל של ישראל, אולם במקביל גם של הממשלות ואמצעי התקשורת האירופיים ולא פחות של עורכי הסקר ומנסחי השאלות. אין אני נוטה, כמו רבים בתוכנו (כולל ראש הממשלה שרון) לייחס את התוצאות השליליות לגבינו – אך ורק לאנטישמיות. הסיבות הן הרבה יותר מורכבות, ואנסה לעמוד עליהן:

1) העם היהודי קיבל את ברכתה של משפחת העמים להקים מדינה משלו, כמעשה של תיקון עוול היסטורי לעם נרדף וחסר מולדת. מקבלי ההחלטה באו"ם היו תחת הרושם הקשה שעשתה עליהם השואה והם נחרדו ממראה מאות אלפי הניצולים, שוכני המחנות בגרמניה-בהם נתקלה וועדת האו"ם במהלך ביקורה באירופה (ב-1946). עבור רבים וטובים היה זה מעשה מוסרי, נוצרי מאוד, לאפשר לבניו של אברהם לחזור למולדתם ולבנותה מחדש על יסודותיו המוסריים של התנ"ך. העובדה שהעולם הערבי לא קיבל את החלטת האו"ם, והישוב היהודי הקטן נאלץ לעמוד לבדו מול צבאותיהן של חמש מדינות ערב שפלשו לארץ במטרה לזרוק אותנו לים – רק הגבירה את האהדה למדינתנו של העם היהודי.

(2) אולם במקביל למעשה אבירי ונאצל זה, נותרו רבים בעולם הנוצרי (אינני מתייחס כאן כלל לעולם הערבי, שהיו לו מניעים אינטרסנטיים משלו לשלול את הקמתה של מדינת ישראל) עם הרגשה מאוד לא נוחה, שכן היה בכך משום הודאה בקיומה לאורך ההיסטוריה של אנטישמיות מושרשת בחברה האירופית, אנטישמיות שמקורה במידה רבה, בנצרות. משום כך הונחו ישראל ומעשיהם של אזרחיה, תחת מיקרוסקופ בינלאומי, שהחל לבדוק ולבלוש אחר כל צעד מצעדיה - האם הם עומדים במבחן המוסר הבינלאומי (אגב: האם תוכל להגדיר לי מהו "מוסר בינלאומי" כזה?). וכך, כל מעשה או מחדל שלה, נשקלו (ונשקלים) במאזניים מיוחדות, השונות מאלה בהם שוקלים את מעשיהן של אומות אחרות.

ראה למשל את יחסו של העולם לרצח העם שמבצעת רוסיה בצ'צ'ניה; את היחס שמקבלים עצורי אל-קעידה הנמצאים בבסיס חיל הים האמריקאי בקובה; או את הצורה בה פולשים, יורים, פוצעים והורסים החיילים האמריקאים את בתיהם של תושבי עיראק, בחיפושיהם אחרי אנשיו של סאדם חוסיין. בוודאי ובוודאי שלא שמענו את מחאת העולם על רצח מיליוני הטיבטים על ידי הסינים או על רצח מיליון וחצי הנוצרים השחורים בדרום סודאן על ידי ממשלת חרטום המוסלמית.

ושיהיה ברור בפניך, כי אין בדעתי להצדיק עוול כלשהו שמבצעת ישראל או שמבצעים חייליה בשטחי פלסטין, על ידי השוואתם למעשיהם הנלוזים של אחרים. אני רוצה רק להדגיש כי מישראל מצפים ליותר, שכן היא הרי הוקמה כמעשה של עשיית צדק היסטורי, ולכן חייבים מעשיה להיות ללא כל דופי, גם כשהיא נאלצת לעמוד על נפשה. ומן הצד השני עוממות עדיין גחלים לוחשות וחמות של אנטישמיות חבויה, שנאלצה - לאחר מלחמת העולם השנייה - לרדת למחתרת, כיוון שפסקה מלהיות בון-טון בחברה מכובדת... והן מתפרצות והופכות ללהבה, כל אימת שאפשר להטיח אשמה כלשהי בישראל, על שהיא לא נוהגת כראוי בנושא זה או אחר.

בעיני רבים באירופה אין זה מוצא חן, שהיהודים, בני החסות במשך מאות שנים, אינם מחכים יותר מאחורי הדלת של התקיף הנוצרי, כדי לקבל את רשותו לעשות מעשה כלשהו. אני מחזיר אותך אל הנשיא דה-גול, אשר החליט לנתק את קשריה של צרפת עם ישראל, כיוון שלא נשמעה לו ופתחה במלחמת מגן נגד מצרים, סוריה וירדן שהקיפו אותה מכל צדדיה ואיימו לחנוק אותה ביוני 1967. לגבי דידו הייתה זו פשוט חוצפה על שהיהודים החליטו לעשות מעשה ולהגן על עצמם מבלי לחכות לחסדיו.

וכך גם היה כשהגענו (במחיר 2,600 הרוגים ו-7,500 פצועים!!) לפרבריהן של קהיר ודמשק באוקטובר 1973 (הסובייטים הרימו לאוויר 7 דיביזיות מוטסות כדי למנוע מאתנו להעניש את התוקפנים הללו שפתחו נגדנו במלחמה ביום הקדוש לנו – יום הכיפורים); או כשהרסנו את המתקנים האטומיים של עיראק ב-1982. תאר לך את תוצאותיהן של שתי המלחמות בעיראק (1990 ו-2003) אילולא הרסנו את המתקנים הללו.

המסקנה היא אפוא כי מישראל מצפים ליותר מצד אחד, ולא מוכנים לסלוח לה על הצעדים העצמיים שהיא נוקטת כדי להבטיח את ביטחונה – מצד שני. אני חושב כי שתי הסיבות הללו הן הן שעומדות במרכז ההצבעה על ישראל כמדינה המסכנת את שלום העולם.

3) ועדיין קיים ועומד כמובן הסכסוך הישראלי-פלסטיני, סכסוך שערביי פלסטינה "הצליחו" להפכו תחילה לסכסוך אזורי עם מדינות ערב השכנות ובשנים האחרונות לסכסוך כלל מוסלמי. הם הרי לא הסכימו מעולם להקמתה של המדינה היהודית, והבטיחו למחוק בדם כל מילה שנכתבה בהחלטת האומות המאוחדות על חלוקת ארץ-ישראל ב-29 בנובמבר 1947. בעקבות כך הם סיבכו את המדינות השכנות במלחמת דמים ממנה יצאו וידם על התחתונה, וכך הנחיתו על העולם הערבי לא רק את הפסד המלחמה אלא גם את הפגיעה האנושה בכבוד הערבי: הנה "בני המוות היהודים", אנשי החסות הנרדפים – מיעוט של 15 מיליון לעומת 250 מיליון ערבים ו/או מיליארד מוסלמים – יוצאים מהעימות וידם על העליונה. אתה יכול לחוש את עומק העלבון והפגיעה עקב כך, מהערותיו של ראש ממשלת מאלזיה היוצא, מהטימיר מוחמד על היהודים ועל שהם שולטים בעולם... מכאן "העייפות" של העולם מהיהודים ומהבעיות שהם יוצרים. "הרי תמיד היו אלה היהודים שעשו את הצרות" אומרים רבים, בהיחבא ולאחרונה גם בגלוי (ראה את דבריו של חבר הבונדסטאג שלכם מרטין הוהמן ושל הגנרל ריינהרד גונדל מפקד הקומנדו): "הלא היהודים הם אלה שאחראים למותו של ישו, למגפה השחורה, למהפכה הקומוניסטית ועתה גם להתייצבותה של ארה"ב – הנשלטת כולה על ידי היהודים – לימינה של ישראל ונגד העולם הערבי-מוסלמי"....

מסתבר כי העולם חוזר ומתעייף מנוכחותם של היהודים, הן במזרח התיכון והן בכל מקום אחר (ראה התגברות האנטישמיות בכל מדינות אירופה בשנים

(האחרונות), ולא אתפלא אם נמצא אנשים החוזרים ונוטרים איבה להיטלר על שלא סיים את המלאכה....

(4) רק על רקע התפתחויות מסוכנות כאלה, בגישתו של העולם הנאור לסכסוך הישראלי-פלסטיני, ניתן לפרש את "ההבנה" שמבינים בעולם את סירובם של הפלסטינים להכיר בזכותם של היהודים למדינה משלהם.

הרי אין עוד מדינה בעולם, מפגרת ושבירית ככל שתהיה, שמישהו יעז לערוך דיון ציבורי לגבי סיכוייה להתקיים בעוד 20 או 30 שנה!!!

זהו פרדוקס שלא נשמע כמוהו: "הפלסטינים החלשים והכבושים", המפוזרים בכל מדינות האזור וברחבי העולם – שילדיהם מידי האבנים עומדים בידיים ריקות מול הטנקים הישראליים - לא מוכנים להפסיק את העימות הצבאי ומתעקשים על כך שתותר החזרתם של 3.5 מיליון פלסטינים לגבולותיה של מדינת ישראל הריבונית; אזרחי מדינת ישראל הערבים אינם מוכנים להכיר בה כמדינה יהודית ודורשים שתהפוך ל"מדינת כל אזרחיה" (היינו שתאבד את צביונה היהודי) וההנהגה הפלסטינית הרשמית (שלא לדבר כלל על ארגוני הסירוב הפונדמנטליסטים) מסרבת לחתום על סיום הסכסוך – כנראה עד אשר יושם הקץ לקיומה של המדינה היהודית.

ואילו הקהילייה הבינלאומית, ובעיקר זו האירופית – איננה מוכנה לשפוט את הגישה הזאת לפי רכיביה המזרחיים, הרחוקים מרחק רב מסולם הערכים האירופי. אין היא מבינה את עולם המושגים המוסלמי-הפונדמנטליסטי, שבעיניו חיי אדם אינם נחשבים: "השהידים" – המקריבים עצמם באמצעות חגורות הנפץ, הרי נכנסים ישר לגן העדן שם מחכות לכל אחד מהן 70 בתולות (מעניין מה מחכה בגן העדן לבחורות המפוצצות את עצמן במצוות האיסלאם...) ואילו לשולחיהם אין כל נקיפות מצפון, בהקריבם את מיטב צעיריהם למוות מיותר.

(5) אני מודע היטב, וגם כואב את הסבל הרב שנגרם לאוכלוסייה הפלסטינית עקב המצור הממושך עליה, הנמשך זה למעלה מ-3 שנים. אני יודע על מעשי העוול וההתעמרות הן של חיילים ועוד יותר של המתנחלים – הפוגעים באזרחים חפים מפשע. יחד עם רוב רובה של האוכלוסייה היהודית, אנו מגנים מעשים אלה. הרי המחנה שלנו הוא הנפגע העיקרי ממעשים אלה, ובראשם מעשה הרצח של יצחק רבין. אך לא אנו אלא יאסר ערפאת הוא שהעלה את אריק שרון לשלטון ולו ורק לו יש להודות על שנגררנו למצב אומלל זה.

כמובן שאין בשום אופן להבין או לתמוך במעשי ההתעללות באזרחים המצפים שעות בתור ליד המחסומים או הנאנקים מחולי או מהצורך ללדת באמבולנס, וזה עומד שעות ללא היתר להביאם לבית-חולים. אך מעשיהם של הקיצונים הפלסטינים אינם עוזרים לנו לשרש יחס כזה: אם נשים מתפוצצות ליד עגלת תינוקות (כפי שהיה בקפה "מקסים" בחיפה); אם נהגי אמבולנסים מנסים להבריח חגורות נפץ וכלי נשק במכוניותיהם; ואם החיילים העומדים במחסומים הופכים לאווזים צולעים הנורים על ידי צלפים פלסטינים – קשה מאוד לרוב הישראלי המגנה בכל תוקף כל התעללות – להביא לנקיטת אמצעים נגד היחידים המרשים לעצמם לפרוק כל עול.

6) ואף על פי כן אני נשאר אופטימי: מתחת למעטפת העליונה הזאת של לחימה אכזרית, ממשיכים לפכות קשרים מסחריים יומיומיים מלאי אופטימיות: עשרות משאיות פורקות יום יום סחורות המובאות מנמל אשדוד לעזה, ומשאיות אחרות מביאות סחורות מירדן לגדה המערבית; נמשך היצוא של מוצרים חקלאיים משטחי הרשות לאירופה; הקשרים בכל הנוגע לאספקת חשמל, טלפונים, דלק, טחינת קמח וקיום יחסי מסחרי אינטנסיביים (המופרעים רק כאשר פעולות טרוריסטיות נגד האוכלוסייה היהודית מביאות להטלת סגר ועוצר) נמשכים למעשה ללא הפרעה. נמשכת תנופת בנייה גדולה בשטחי הרשות. זה עתה נפתח מלון אינטרקונטיננטל בבית-לחם שהוא המשוכלל ביותר במזרח התיכון.

אני בטוח כי המומנטום של היחסים הללו יכריח בסופו של דבר את ההנהגות להגיע להידברות ובעקבותיה להפסקה הדרגתית של היריבות. אתה קורא בוודאי את תוכנו של "מסמך ג'נבה" שקיבל השבוע גם את ברכתו של שר החוץ האמריקאי; וישנן כבר 90,000 חתימות יהודיות ו-60,000 חתימות פלסטיניות על מסמך ההבנות של ראש השב"כ הישראלי לשעבר עמי איילון והמנהיג הפלסטיני סרי נוסייבה.

זאת ועוד: לפני הבחירות האחרונות לכנסת בינואר 2003, הודיעו 63% מהבוחרים היהודים שהם תומכים בפתרון המדיני שהוצע על ידי יושב ראש מפלגת העבודה עמרם מצנע. אולם הם כמובן לא הצביעו בעדו, וזאת מהסיבה הפשוטה – שאצל האזרח הישראלי הביטחון קודם לפתרון המדיני, אריק שרון הצטייר בעיניהם כ"מר ביטחון" עליו אפשר לסמוך, ולכן הצביעו עבורו.

אני בטוח כי המצב הבלתי אפשרי הזה מתקרב לסיומו. כדי שאכן כך יקרה דרושה אמירה ברורה ואמיצה של העולם הנאור ובראשו אירופה, נגד הטרור. רק אם יובהר לפלסטינים ולתומכיהם כי בדרך זו לא יצליחו לרכוש את אהדת העולם למצבם, ניתן יהי להתיישב לשולחן הדיונים. בחברה הישראלית התחוללה תמורה עצומה מן הימים בהם הכחישה גולדה מאיר את דבר קיומו של עם פלסטיני. עתה אפילו אריק שרון נאלץ להודות כי אין פתרון אחר מבלעדי הקמתה של מדינה פלסטינית לצידה של מדינת ישראל. צריך לתפוס אותו במילה ולהכריח אותו להביא את עמדתו זו לכלל ביצוע.

גינוי ישראל על ידי אירופה או נקיטת עמדה חד-צדדית לטובת הפלסטינים רק יגבירו את ההתנגדות של ממשלת שרון, וישחקו לידיהם של המתנחלים. דרוש קול צלול ותקיף שיקום וישמיע את דברו באוזני אירופה. רק עמדה בלתי משוחדת של ידידינו הרבים ביבשת האירופית החשובה כל כך – תוכל לפרוץ את חומת אי-ההידברות הקיימת כיום ולעזור לכוחות השלום המתחזקים והולכים בשני המחנות, לחזור ולקחת את ההנהגה לידיהם ולהוביל את האזור לשלום.

בברכה רבה

דב בן-מאיר